

Nr 232

Av herr Bengtson och herr Carlsson, Eric, om undersökning av orsakerna till alkoholmissbruket bland ungdom, m. m.

Under den senaste tiden har frågan om ungdomens fostran alltmer kommit att stå i debattens centrum. I olika sammanhang har skildringar lämnats av hur gäng av ungdomar upprörande och hållningslöst brutit mot samhällets föreskrifter och våra allmänna regler för sammanlevnad. Till denna bild hör t. ex. fylleri, kravaller, sexuella orgier, förstörelse av egendom, inte minst av bilar. Det allvarligaste i situationen är kanske att sådana förseelser mot ordningen i samhället i allt större utsträckning synes gälla ungdomar eller barn i de nedre tonåren, och flickor lika mycket som pojkar.

Det kan väl sägas, att dessa ungdomsproblem främst är lokaliserade till större befolkningscentra. Men allt oftare händer det, att sådana gäng kommer ut till de mindre tätorterna och på landsbygden och där stör ordning och trevnad.

Naturligtvis bör inte de tråkiga händelser, som en del gäng varit orsaken till under den senaste tiden, få avgöra helhetsbilden av vår ungdom. I det stora hela är ungdomen sund och ansvarsmedveten. Det torde generellt sett inte finnas fog för påståendet, att ungdomen i dag skulle vara sämre än tidigare generationer. Men kanske är det så, att avvikelserna från ordningen blivit mera svårbemästrade problem i vårt nutida komplicerade samhälle. I varje fall måste det stå klart att ingenting får eftersättas i strävandena för en bättre omvårdnad av hjälpbehövande ungdom.

Man kan med tillfredsställelse konstatera, att åtgärderna mot ungdomsbrottsligheten håller på att effektiviseras. Den nya barnavårdslag, varom förslag nu förelagts riksdagen, bör på ett betydelsefullt sätt kunna verka i detta syfte. Upprustningen av nykterhetsvården har intensifierats. Utredningsförslag har framlagts om viss omorganisation av verksamheten vid ungdomsvårdsskolorna. Av ännu större vikt är det enligt vår mening, att goda fosterhem kan ställas till förfogande för ungdomar som behöver sådan omvårdnad. Den frågan har också uppmärksamats i olika sammanhang. Av värde är vidare de intensifierade strävandena att skapa en bättre samverkan mellan hemmen, skolan och organisationerna. Mycket skulle vara vunnet, om de gäng, som nu blivit ett problem för ordningen i samhället, kunde intresseras för verksamheten i ungdomsorganisationerna. Från organisationernas sida har man — synes det — visat ett ökat intresse för dessa arbetsuppgifter.

I detta sammanhang vill vi understryka vikten av att samhället söker motverka till en förbättrad ungdomsledarutbildning. Det är viktigt, att det inom organisationerna finns folk med erfarenhet av hur verksamheten skall kunna inriktas på gängungdomen. Det är enligt vår mening också riktigt att strävandena främst sättes in på de förebyggande åtgärderna. För de ungdomar, som upprepade gånger kommit i konflikt med samhällets föreskrifter, är vägen tillbaka till samhällssolidariteten oftast en mycket svår vandring. För samhället och allmänheten är det naturligtvis också angeläget, att huvudvikten läggs vid de förebyggande åtgärderna. Eftervården av ungdomsbrottslingar är kostsam. Har missanpassningen hos ungdomar gått så långt, att den tagit sig uttryck i skadegörelser å egendom, blir det ju i många fall enskilda personer som tillfogas ekonomiska förluster.

I fråga om de förebyggande åtgärderna synes det oss vara särskild anledning att rikta uppmärksamheten på angelägenheten av effektivare åtgärder mot ungdomsfylleriet. I de skildringar, som förekommit i tidningspressen, har man kraftigt riktat uppmärksamheten på att ungdomar, som varit med i kravallartade uppträden, oftast varit starkt berusade. Det allvarligaste i situationen är att det i stor utsträckning gäller barn i åldern 14—16 år. I många fall har det gällt småflickor. Såsom redovisas i det i fjol avlämnade betänkandet om ungdomsbrottsligheten (SOU 1959: 37) har ungdomsfylleriet ökat kraftigt under senare år och gått allt längre nedåt i åldrarna. Det finns anledning att antaga, framhålles det i nämnda betänkande, att sambandet mellan alkoholmissbruk och kriminalitet är särskilt starkt just bland unga människor. Alla åtgärder som är ägnade att minska alkoholmissbruket hos ungdomen har sålunda som knappast några andra en förebyggande verkan mot ungdomsbrottsligheten.

Vår rusdryckslagstiftning har utformats bl. a. i syfte att motverka ungdomsfylleri. Enligt rusdrycksförsäljningsförordningen får rusdrycker inte utminuterats till den som kan antagas ej ha fyllt 21 år. Utskänkning av rusdrycker får ej äga rum till den som kan antagas ej ha fyllt 18 år. Men trots detta har det alltså blivit allt vanligare, att ungdomar eller barn i åldern 14—16 år uppträder berusade. Lagstiftningens bestämmelser har sålunda inte kunnat upprätthållas på det sätt som avsetts. Naturligtvis har dessa ungdomar fått spritdryckerna genom mellanhand. Rusdrycksförsäljningsförordningen säger emellertid också, att utminutering av rusdrycker inte få ske till den som gjort sig skyldig till olovlig försäljning av sådana drycker. Spritbruket bland ungdomen i tonåren måste alltså ha en avgörande orsak i att lagstiftningens bestämmelser inte kunnat upprätthållas.

Ungdomsfylleriet hör till de faktorer, som måste uppmärksammas i kampen mot ungdomsbrottsligheten. Det är enligt vår mening nödvändigt, att man söker vidta effektivare åtgärder mot den olaga hantering, som förser minderåriga med spritdrycker.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om undersökning av orsakerna till alkoholmissbruket hos ungdomen samt om vidtagande av erforderliga åtgärder på grundval härav i syfte att stävja den olaga hantering, som förser minderåriga med rusdrycker.

Stockholm den 26 januari 1960

Torsten Bengtson

Eric Carlsson

Nr 233

Av herr **Gustavsson, Bengt**, och herr **Larsson, Lars**, om utredning rörande turismen i Sverige.

(Lika lydande med motion nr 293 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1960

Bengt Gustafsson

Lars Larsson